

УДК 7.07+37.04

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/96-2-8>**Петро КУЗЕНКО,**

orcid.org/0000-0003-4384-7650

кандидат мистецтвознавства, доцент,

завідувач кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) petro.kuzenko@cnu.edu.ua**Олександра КАЧМАР,**

orcid.org/0000-0002-2002-4603

доктор філософських наук, професор,

професор кафедри управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та івентменеджменту
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) oleksandra.kachmar@pnu.edu.ua

РОЗВИТОК СКУЛЬПТУРИ У ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ МИТЦІВ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ

Стаття присвячена аналізу розвитку скульптури у творчості сучасних митців Івано-Франківщини. В дослідженні відзначається, що сучасна скульптура Івано-Франківщини є важливою складовою мистецького процесу краю, що розвивається у взаємодії традиційних художніх практик і новітніх пластичних пошуків. Попри активний розвиток мистецького життя Івано-Франківщини, скульптурна творчість сучасних митців регіону досі залишається недостатньо дослідженою в українському мистецтвознавстві. Наявні публікації переважно висвітлюють творчість окремих митців або окремі твори мистецтва, тоді як комплексний аналіз скульптури як важливої складової сучасного мистецького процесу Івано-Франківщини відсутній. Недостатньо вивченими залишаються питання стилістичних особливостей творів скульптури, тематики, технічних засобів художнього вираження та взаємозв'язку традиції і новаторства у творчості сучасних митців Івано-Франківщини, виявити художньо-стильові ознаки та тематичні вектори у творчості скульпторів регіону початку XXI століття.

Аргументовано що, сучасна скульптура Івано-Франківщини розвивається в умовах інтенсивної взаємодії художніх традицій із новітніми художньо-пластичними експериментами. У творчому доробку місцевих майстрів скульптори простежується тяглість української та європейської скульптурної традиції, поєднаної з прагненням оновити образну мову художніх творів відповідно до суспільно-культурних викликів початку XXI століття.

Комплексний аналіз творчого доробку сучасних скульпторів Івано-Франківщини засвідчив, що визначальними для їхньої художньої діяльності є звернення до сакральної, історико-культурної та меморіальної проблематики, а також поглиблене осмислення питань національної ідентичності та історичної пам'яті. Реалізація цих змістових пріоритетів художньої мови митців відбувається через індивідуальні авторські засади художнього вирішення творів, у межах яких органічно поєднуються стриманість творення форми, символічна узагальненість і виразна пластична мова.

Ключові слова: скульптура, митці Івано-Франківщини, формотворення, творчий доробок.

Petro KUZENKO,

orcid.org/0000-0003-4384-7650,

Candidate of Art History, Associate Professor,

Head of the Department of Fine and Decorative Arts and Restoration
Educational and Scientific of Vasyl Stefanyk Carpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) petro.kuzenko@cnu.edu.ua**Oleksandra KACHMAR,**

orcid.org/0000-0002-2002-4603

Doctor of Philosophy Science, Professor,

Professor at the Department of Management of Socio-Cultural Activities,
Show Business and Event Management
Vasyl Stefanyk Carpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine), oleksandra.kachmar@pnu.edu.ua

THE DEVELOPMENT OF SCULPTURE IN THE WORKS OF CONTEMPORARY ARTISTS OF THE IVANO-FRANKIVSK REGION

The article analyses the development of sculpture in the works of contemporary artists from the Ivano-Frankivsk region. The study notes that contemporary sculpture in the Ivano-Frankivsk region is an important component of the region's artistic process, developing through the interaction of traditional artistic practices and the latest plastic explorations. Despite the active development of artistic life in the Ivano-Frankivsk region, the sculptural work of contemporary artists in the region remains insufficiently researched in Ukrainian art history. Existing publications primarily focus on the work of individual

artists or specific artworks, while a comprehensive analysis of sculpture as an essential component of the contemporary art process in the Ivano-Frankivsk Region remains lacking. The stylistic characteristics of sculpture, its thematic orientations, technical means of artistic expression, and the interrelationship between tradition and innovation in the practice of contemporary artists have not been sufficiently examined. The purpose of this article is to conduct a comprehensive study of the development of sculpture in the work of contemporary artists of the Ivano-Frankivsk Region and to identify the artistic, stylistic, and thematic trends that have shaped the region's artistic landscape in the early twenty-first century.

The study argues that contemporary sculpture in the Ivano-Frankivsk Region evolves within a dynamic interplay between established artistic traditions and innovative plastic experimentation. The creative practices of local sculptors demonstrate continuity with Ukrainian and European sculptural heritage while simultaneously seeking to transform the visual language of sculpture in accordance with the socio-cultural challenges and cultural paradigms of the early twenty-first century.

A comprehensive analysis of the creative work of contemporary sculptors in the Ivano-Frankivsk Region demonstrates that their artistic activity is characterised by a focus on sacred, historical, cultural, and memorial themes, as well as by a profound engagement with issues of national identity and historical memory. These substantive priorities are realised through individual authorial principles of artistic conception, within which restraint in formal construction, symbolic generalisation, and an expressive plastic language are organically integrated.

Key words: contemporary sculpture, Ivano-Frankivsk Region, form-making, artistic language, creative practice.

Постановка проблеми. Сучасна скульптура Івано-Франківщини є важливою складовою мистецького процесу краю, що розвивається у взаємодії традиційних художніх практик і новітніх пластичних пошуків. Попри активний розвиток мистецького життя Івано-Франківщини, скульптурна творчість сучасних митців регіону досі залишається недостатньо дослідженою в українському мистецтвознавстві. Наявні публікації переважно висвітлюють творчість окремих митців або окремі твори мистецтва, тоді як комплексний аналіз скульптури як важливої складової сучасного мистецького процесу Івано-Франківщини відсутній. Недостатньо вивченими залишаються питання стилістичних особливостей творів скульптури, тематики, технічних засобів художнього вираження та взаємозв'язку традиції та новаторства в творчості сучасних митців.

Аналіз досліджень показав, що, незважаючи на велику кількість творів монументальної та станкової скульптури, виконаних сучасними митцями Івано-Франківщини вони не отримали комплексного наукового осмислення. Скульптура регіону в короткому довідковому форматі подана в альбомі «Художники Івано-Франківщини» (Губаль, 2002). В наукових статтях В. Кіндрачука аналізується сакральна скульптура Ігоря Семачка в культурному просторі Прикарпаття (Кіндрачук, 2025); Ю. Петришина – скульптурні анотаційні дошки іменних вулиць Івано-Франківська (Петришин, 2021); І. Дундяк – скульптура Івано-Франківська поч. ХХІ ст. у контексті розвитку сучасної монументальної релігійної скульптури (Дундяк, 2012). Низка публікацій мають публіцистичний характер і висвітлюють окремі аспекти творчості майстрів скульптури або ж процес відкриття виставок чи пам'ятників (Софілканич, 2022; Біліч, 2016). Буклети та каталоги про творчість окремих митців та твори виконані на симпозіумах дають стислу інформацію про розвиток скульптури в їхній творчості (Гладкий, 2004; Suholit 2020).

Мета статті. Комплексно дослідити особливості розвитку скульптури у творчості сучасних митців Івано-Франківщини, виявити художньо-стильові ознаки та тематичні вектори у творчості митців регіону початку ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу. На початку ХХІ століття українська скульптура функціонує в ситуації глибокого переосмислення мистецької спадщини, поєднаного з активним пошуком нових образних пластичних форм і змістових концепцій. У таких умовах вагомого значення набувають регіональні художні осередки, які суттєво впливають на розвиток національного культурного простору, забезпечуючи тяглість місцевих культурно-мистецьких традицій та взаємозв'язок із загальноукраїнськими і європейськими художніми процесами. Одним із показових прикладів таких регіонів є Івано-Франківщина, скульптурне середовище якої характеризується динамічним мистецьким розвитком і широким колом індивідуальних авторських підходів. Одними із провідних сучасних скульпторів Івано-Франківщини є Володимир Кіндрачук, Богдан Гладкий, Василь Книшук, Ігор Семак та Василь Дутка.

Кіндрачук Володимир Богданович – член Національної спілки художників України, митець, чия професійна діяльність зосереджена у сфері дерев'яної пластики та скульптури. Починаючи з 2003 року, він активно бере участь в обласних, всеукраїнських і міжнародних виставкових проєктах, симпозіумах, мистецьких фестивалях, зокрема в Міжнародному фестивалі скульптури «Стуго» (Кошелін, 2016), Першому Всеукраїнському симпозіумі скульптури «Міфологеми простору міста» (Івано-Франківськ, 2017), а також у серії міжнародних пленерів різьблення по дереву в місті Гродно (Білорусь, 2005; 2016–2018 рр.).

У своїй творчій практиці Володимир Кіндрачук працює з різноманітними матеріалами – пісковиком, гранітом, деревом, гіпсом, бронзою, ство-

рюючи як станкові, так і монументальні твори: скульптурні композиції, пам'ятники та меморіальні знаки. Роботи митця вирізняються виразним національним та історичним спрямуванням, а провідною тематикою є твори, в яких розкриваються проблеми духовності, ідентичності, історичної пам'яті та культурної спадщини рідного краю. У формотворенні відчутний вплив мотивів скульптури Античної Греції та мистецької спадщини Огюста Родена, переосмислені крізь призму національної етнічної образності. Роботам скульптора властиві стримана стилізація, чіткість силуету й продумана композиція, а в окремих роботах – підсилена експресивність різьблення.

Вагоме місце у творчому доробку Володимира Кіндрачука займає сакральна тематика. Твори цього напрямку відзначаються глибоким духовним наповненням, органічним поєднанням традицій християнського мистецтва з індивідуальним авторським трактуванням образів і високою культурною формотворенням. У творах митця простежується особливе ставлення до національної іконографії, осучасненої властивою митцю стилістикою. Серед характерних зразків творів – «Вишгородська Богородиця» (2014, гальванопластика, дерево), «Розп'яття» (2002, гіпс, дерево), «Свята Євхаристія» (2016, дерево), «Пам'ятник Софрону Дмитерку» (2017, бронза),

У Володимира Кіндрачука є також низка монументальних меморіальних робіт, у яких поєднуються лаконізм форм, глибокий психологізм, національна символіка та високий духовний зміст. Ці твори переконливо передають мотиви пам'яті, віри й надії. Одним з найвідоміших є меморіальна стела Роману Гурику (2014, гальванопластика, пісковик, граніт), встановлена на території Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. Вона присвячена вшануванню пам'яті Героя Небесної Сотні, студента, який загинув під час Революції Гідності 2014 року. Композиція твору вирізняється цілісністю форми та глибоким символізмом, поєднуючи героїзм особистості та трагічну правду сучасної історії України. Вертикально зорієнтований моноліт із червоного каменю символізує стійкість і жертву. У верхній частині стели виконано рельєфну сцену боротьби на Майдані та образ Героя, поруч – великий фронтальний бронзовий портрет Р. Гурика, в якому поєднані рішучість і внутрішня сила.

Серед монументальних творів Володимира Кіндрачука, присвячених ключовим історико-культурним подіям українського народу, особливе місце займає пам'ятний знак 2024 р. у Івано-Франківську (у співавторстві з М. Мурафою), створе-

ний до 80-х роковин депортації етнічних українців із рідних земель – Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшшя та Західної Бойківщини у 1944–1951 роках. Композиція виконана у вигляді масивної кам'яної плити, фасадну площину якої поділено на дві рельєфно виділені частини. Ліва – репрезентує образи переселенців: чоловіка, жінки та дитини змушених залишити рідну домівку, права – краєвиди батьківщини.

Богдан Гладкий – член Національної спілки художників, учасник багатьох скульптурних пленерів та симпозиумів. Його творчий доробок охоплює станкову й монументальну скульптуру, сакральну пластику та меморіальні композиції. У своїй художній діяльності митець органічно поєднує надбання української скульптурної традиції з особистим авторським баченням і актуальними формально-пластичними пошуками.

Професійну мистецьку освіту Богдан Гладкий здобув у Львівській національній академії мистецтв, де сформувався як майстер об'ємно-просторової організації форми та цілісного пластичного мислення. Визначальним чинником його професійного становлення стало глибоке осмислення класичної спадщини європейського й українського мистецтва, а також ґрунтовне опанування традиційних матеріалів і технологій.

У творчості митця провідну роль відіграють твори, виконані в камені, дереві, бронзі та інших скульптурних матеріалах. Його роботи характеризуються узагальненим силуетом, продуманою композиційною структурою та внутрішньою зосередженістю художнього образу. Значну увагу митець приділяє духовно-філософській проблематиці, звертаючись до тем національної ідентичності, історичної пам'яті та сакрального світовідчуття.

Вагомою складовою мистецького доробку Богдана Гладкого є твори на сакральну тематику, у межах якої він поєднує засади християнського мистецтва з індивідуальним пластичним переосмисленням образів. Ці роботи вирізняються стриманою експресією і глибоким символічним змістом, що досягається завдяки виваженій роботі з формою та фактурою матеріалу.

Скульптурний твір «Ангел Михаїл» 2022 р. (м. Бурштин Івано-Франківської обл.) Богдана Гладкого є зразком сучасної сакральної скульптури, в якій поєднано християнську символіку, просторово-узагальнене мислення та індивідуальний авторський стиль митця. Образ архангела постає не як войовничий персонаж у традиційній іконографії, а як символ духовної сили й небесного заступництва.

Композиція скульптури має вертикальну структуру, що підкреслює зв'язок земного й небесного

світів. Фігура ангела витягнута, з чітко врівноваженими пропорціями, що надає образу відчуття спокою, внутрішньої зосередженості та величній стриманості. Розкриті крила не лише формують основний силует скульптури, а й виконують символічну функцію захисту та божественної опіки.

Пластична мова художнього твору базується на узагальненні форм і стриманій деталізації. Богдан Гладкий уникає надмірної натуралістичності, зосереджуючись на цілісності об'єму. Особливої виразності набуває художнє вирішення крил, у яких рельєфна різьба дерева поєднується з хвилеподібними площинами, створюючи відчуття руху й духовного піднесення.

Особливе місце в творчості Богдана Гладкого посідають монументальні та меморіальні проекти, присвячені знаковим історичним подіям і видатним постатям. У цих творах митець прагне до гармонійного поєднання художньої виразності із символічною узагальненістю, свідомо уникаючи надмірної деталізації, досягаючи цілісного емоційного впливу.

Одним із найвідоміших монументальних творів Богдана Гладкого, присвяченого видатним діячам української культури є пам'ятник Івану Франку 2006 р. (бронза, граніт) у м. Рахів (Закарпатська обл.). Образ Каменяра в художньому вирішенні Богдана Гладкого постає як мислитель і духовний авторитет, зосереджений у роздуми і сповнений внутрішньої напруги.

В основі композиції пам'ятника є погрудження Івана Франка, встановлене на високому постаменті. Така вертикальна структура композиції підсилює ідею духовного піднесення, виступає символом стійкості та моральної твердості постаті Івана Франка.

Портретне вирішення Івана Франка відзначається психологічною зосередженістю та певним стриманим драматизмом. Риси обличчя трактуються узагальнено, акцент зроблено на напруженому погляді та чіткій лінії профілю. Митець уникає дрібної деталізації, надаючи перевагу цілісності об'єму. Пластичне вирішення пам'ятника ґрунтується на лаконізмі та конструктивній чіткості. Скульптор відмовляється від оповідальності та дрібних деталей, концентруючись на внутрішньому стані особистості. Завдяки такому художньому рішенню пам'ятник виявляє спорідненість із модерністською традицією монументальної скульптури, у межах якої важливе значення набуває концептуальний зміст і символічно узагальнений образ.

Богдан Гладкий є активним учасником обласних, всеукраїнських та міжнародних виставок,

мистецьких пленерів та скульптурних симпозиумів, де його роботи неодноразово отримували позитивні відгуки професійного середовища. Творчі здобутки скульптора засвідчують послідовне формування власної художньої мови та його вагомий внесок у розвиток сучасної української скульптури.

Одним з найвідоміших скульптурних симпозиумів, в якому систематично бере участь Богдан Гладкий, є міжнародний фестиваль дерев'яної скульптури «Ладжинський гай». У 2023 році відбувався уже п'ятий такий фестиваль «Ладжинський гай-2023». Богдан Гладкий під час цього заходу виконав статую «Жінка з соколом». Митець пояснює: «В Америці є статуя свободи, а мені захотілося зробити статую волі. Не свобода, а воля» (Ковалишена, 2023).

Постать жінки у скульптурі має витягнуту фронтальну композицію, що підкреслює монументальність художнього образу. Фігура жінки подана статично, з чіткими контурами площин та масивними об'ємами. У композиції вона наче виростає з великого стовбура дерева, що надає твору відчуття давньої природної сили матеріалу. Узагальнені форми, геометризовані складки одягу та площин обличчя надають мистецькому твору ознак архаїчної пластики наближеної до давніх ідолів. Образ жінки постає як узагальнений символ берегині, уособлення сили й гідності, а сокіл традиційно асоціюється зі свободою та воїнською честю.

Богдан Гладкий є автором багатьох меморіальних дощок присвячених видатним діячам українського державотворення та культури. Зокрема в м. Івано-Франківську його авторству належить дошка видатному політичному і державному діячу, гетьману Івану Мазепі. Дошка встановлена за сприяння Українського реєстрового козацтва 2011 р. на будинку № 2 по вулиці І. Мазепи. Скульптор виконав її з бронзи та граніту. У верхній частині дошки розміщено горельєфний портрет Івана Мазепи, вписаний у прямокутну площину з арковим завершенням. Таке композиційне рішення надає твору іконографічної урочистості й асоціюється з меморіальними таблицями доби бароко. Нижня частина меморіальної дошки містить текстовий напис із датами життя (1639–1709), що врівноважує композицію твору (Петришин, 2021: 22).

Постать Івана Мазепи виконана у традиціях історичного героїзованого портрета. Скульптор акцентує увагу глядача на мужньому, зосередженому виразі обличчя, характерній зачісці і вусах, що відповідають козацькій традиції, а також атрибутам влади (булаві як символі гетьманської влади).

Стилістично зображення твору має чіткі лінії, форми узагальнені, без надмірної деталізації, що додає художньому образу монументальності.

Відомим скульптором на Прикарпатті є молодий митець Данило Книшук. У 2012 р. він закінчив Національну академію образотворчого мистецтва та архітектури за спеціальністю «Монументальна скульптура» в Києві. Данило Книшук є автором станкових та монументальних творів скульптури, зокрема пам'ятників та меморіальних дощок. У творах митець поєднує реалістичний підхід з бажанням передати внутрішній світ людини, особливу увагу звертає на збереження національної і культурної ідентичності українського народу.

Великим проектом над яким працює Данило Книшук впродовж останніх років є «Відомі постаті України». В рамках цього проекту скульптор створив образи відомих людей минулого і сучасності, зокрема Дмитра Павличка, Степана Пушика, Михайла Кривеня, Івана Малковича, Михайла Книшука, Сергія Жадана, Володимира Грабовецького. На думку митця: «Це не просто скульптури, а зображення глибини та духовності тих, хто залишив свій слід в пам'яті людей» (Kurs, 2020). Скульптор має бажання, щоб у майбутньому цей проект подорожував Україною, знайомлячи людей різних регіонів країни з видатними особистостями нашого народу.

Творення скульптурного портрету для Данила Книшука – це складний процес: «Треба не просто побачити й зліпити, а розуміти, як воно влаштовано, яка механіка людини. Я більше акцентував на дослідженні людини – виявляв цікавість до психіки, різних процесів в організмі, яких змін зазнає людина з віком, що в ній є таке, що не змінюється ніколи. Ось і довідався про той внутрішній незмінний вогник. Тому, коли кажуть «образотворче», я це розумію як «творення образу» (Софілканич, 2022). Для скульптора було дуже важливо особисто розмовляти з людиною, яку він портретує, щоб пізнати її внутрішній світ. Про особистостей, портрети яких виконував митець, багато вже написано, але, тільки спілкуючись сам на сам у майстерні, пан Данило розумів, як їх треба увічнити в скульптурі (Софілканич, 2022).

Виразним твором митця є скульптурний портрет визначного письменника, поета та культурно-освітнього діяча Степана Пушика. При вирішенні цього твору скульптор зосереджений на передачі внутрішнього стану на духовної величі особистості. Голова письменника дещо припіднята, погляд спрямований вгору, що створює відчуття зосередженості та роздуму. Такий ракурс асоціюється з образом мислителя та подвижника національної культури. Для

твору характерна стримана, врівноважена манера. Об'єм скульптури моделюється м'яко, без значних контрастів. Вбрання Степана Пушика трактується лаконічно, без великої деталізації. Вишита сорочка акцентує на національній ідентичності поета, його зв'язок з фольклорною традицією та народною культурою українців.

Зразком монументальної скульптури у виконанні Данила Книшука є пам'ятник Тарасові Шевченку та Небесній Сотні в селищі Обертин Івано-Франківської обл. Ідея поєднання образу Тараса Шевченка та подвигу Героїв Небесної сотні, історичних епізодів і мрій народу на гідне життя в Україні належить учням Обертинської ЗОШ І-ІІІ ступенів. Пам'ятник вирубаний з цільної брили світло-сірого граніту 4,5 метри заввишки. В камені проявляються чотирьохметрова постать молодого Тараса Шевченка та постаті героїв Небесної сотні, князів, козака. Прототипами героїв зображених на пам'ятнику стали образи прикарпатців – Героїв Небесної сотні та уродженця Обертини Михайла Погорелова, який загинув під час захисту Батьківщини в російсько-українській війні. Над посталями зображено образ Богородиці, а форма човна, на якому стоять фігури метафорично втілює рух в майбутнє (Бліц, 2016).

Поєднання в одному монументі образу Тараса Шевченка з темою Небесної сотні виражає діалог між минулим та сучасним в історії України. Тарас Шевченко тут постає як духовний орієнтир для майбутніх героїв, а його творчість актуалізується в позачасовому вимірі.

Пам'ятник Тарасові Шевченку та Небесній Сотні поєднує традиції національної монументальної скульптури з актуальними ідеями сучасної історії. Його образне вирішення спрямоване на утвердження ідей гідності, свободи та неперервності національної боротьби українського народу.

Скульптор Ігор Семак відомий, передовсім як автор пам'ятників видатним історичним постатям Івано-Франківщини. У творчому доробку митця – пам'ятники Євгену Коновальцю, Данилу Галицькому, Роману Шухевичу, Опанасу Заливасі, Андрію Мельнику та ін. Він також автор меморіальних дощок, багатьох скульптурних портретів, пластичних композицій тощо. Особливе значення в творчості митця займає сакральна тематика. Його твори скульптури з зображенням Ісуса Христа, Богородиці, святих, ангелів розкривають внутрішній світ автора та засвідчують його глибоку духовність (Кіндрачук, 2025: 208). Скульптурне вирішення голови Ісуса Христа є наче продовженням серії портретів сучасників майстра. Образ Христа позначений загостреним емоційним вираженням

скорботи та смутку. У такий спосіб скульптор підкреслює, що Ісус Христос посеред нас, з нашими стражданнями й болями. Єдине, що виділяє Христа з поміж натурних портретів – це терновий вінок на Його голові. Дещо по іншому вирішує Ігор Семак образ Спасителя у кількох варіантах композиції «Вознесіння». Тут простежується яскраво виражена тенденція у творчості майстра пошуку новітньої художньої форми. Цим творам притаманні експресія, динаміка, геометричність і узагальненість форм (Кіндрачук, 2025: 209).

Серед повнофігурних скульптур Богородиць І. Семака є твори, де вона передається без Ісуса Христа, є також фігурні композиції з Богородицею і Христом типу Одигітрії, Оранти тощо. Особливе місце в творчості І. Семака займає фігура Богородиці встановлена біля церкви святого Архистратига Михаїла у Калуші. Тут новаторським рішенням автора є доповнення композиції із Богородицею образом святого Йосифа (Кіндрачук, 2025: 210).

Багатогранною особистістю є живописець та скульптор Василь Дутка – доцент Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва, член Національної спілки художників України. Він є автором багатьох станкових та монументальних творів у галузі скульптури, пам'ятників та меморіальних дощок, зокрема, бронзової статуетки «Гран-прі» для фестивалю ім. Назарія Яремчука (1996); погруддя Яна Ігнація Падеревського (Польща, 2012); меморіальної дошки Ришарду Качуровському (Польща, 2013); погруддя Героя України Володимира Гарматія (Тернопільщина, 2014); рельєфу Фридерика Шопена (США, 2015); пам'ятника Іоану Павлу II (Польща, 2019); пам'ятника «Кожному поколінню своя війна» (Коломия, 2018); пам'ятника Івану Пелипейку (Косів, 2021) (Тернопільщина, 2026).

Одним із кращих монументальних творів митця на тему українсько-російської війни є пам'ятник «Кожному поколінню своя війна», який відкрито 2019 р. перед військовою частиною в м. Коломийі. Твір є багатофігурною монументальною композицією, що представляє спадкоємність військового досвіду українського народу в різні історичні періоди. Композиція твору побудована з трьох фігур військових, розташованих у повний зріст, фронтально. Вони створюють своєрідний триптих, де кожна постать символізує окреме покоління борців за волю України. Центральна постать знаходиться на фоні розміщеного позаду

неї декоративно-символічного елементу у вигляді стилізованого хреста («дерева життя»), що виконує роль духовного стрижня твору. Всі фігури пам'ятника розташовані на спільному постаменті, що підкреслює ідею єдності історичного процесу (Лелик, 2024).

Серед низки творів, пов'язаних з історією культури Польщі особливе місце займає пам'ятник Папі Римському Іоану Павлу II, який встановлено при в'їзді в місто Туліглови (Польща). Фігура виконана в повний зріст із благословляючим жестом. Права рука піднесена в традиційному жесті, що має не тільки літургійне, а й духовно-комунікативне значення. Цей жест пастирської опіки встановлює емоційний контакт із глядачем, створюючи відчуття живої присутності. Ліва рука Папи Римського підтримує пастирський жезл, що підкреслює його місію духовного провідника.

У цьому пам'ятнику автор поєднав реалістичну портретність Папи Римського із узагальненою символічною мовою пластики. Відчутна орієнтація автора на ясність вираження образу та доступність сприйняття, що характерно для сучасного сакрального монументального мистецтва. Водночас, автор зберігає власну манеру художнього вирішення твору, зокрема лаконізм пластичних засобів, чіткість конструкції, підкреслену монументальність.

Висновки. Таким чином, сучасна скульптура Івано-Франківщини розвивається в умовах інтенсивної взаємодії традиційних художніх принципів із новітніми художньо-пластичними експериментами. У творчому доробку місцевих майстрів скульптори простежується тяглість української та європейської скульптурної традиції, поєднана з прагненням оновити образну мову художніх творів відповідно до суспільно-культурних викликів початку ХХІ століття.

Комплексний аналіз творчого доробку сучасних скульпторів Івано-Франківщини засвідчив, що визначальними для їхньої художньої діяльності є звернення до сакральної, історико-культурної та меморіальної проблематики, а також поглиблене осмислення питань національної ідентичності та історичної пам'яті. Реалізація цих змістових пріоритетів художньої мови митців відбувається через індивідуальні авторські засади художнього вирішення творів, у межах яких органічно поєднуються стриманість творення форми, символічна узагальненість і виразна пластична мова.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василь Якович Дутка: художник з серцем Гуцульщини. Регіональний інформаційний портал Тернопільщина. URL: <https://surl.li/kpxriy> (дата звернення 16.02.2026).

2. Гладкий Богдан. Галерея портретів. Буклет. 2004. 10 с.
3. Дундяк І. Скульптура Івано-Франківська поч. ХХІ ст. у контексті розвитку сучасної монументальної релігійної скульптури. Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Івано-Франківськ. 2012. Вип. 24-25. С.8-12.
4. Данило Книшук створив скульптурний портрет Степана Пушика. Kurs. URL: <https://surl.li/uynfgn> (дата звернення 16.02.2026).
5. До 600-ліття в Обертині відкрили пам'ятник Шевченку та Небесній сотні. Бліц. info. URL: <https://surl.li/nlejdd> (дата звернення 16.02.2026).
6. Кіндрачук В. Сакральна скульптура Ігоря Семака в культурному просторі Прикарпаття. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 87. том 1, 2025. С. 207-213 DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/87-1-29>
7. Ковалишена Ю. «Ладизинський гай-2023»: які фігури представлять учасники міжнародного фестивалю скульптури на Вінниччині. Суспільне Вінниця. URL: <https://surl.li/vodbbw> (дата звернення 16.02.2026).
8. Лелик Світлана «Едельвейс» має чим пишатися. Музей 10 ОГШБ розкаже про здобутки, цінності та пам'ять. Репортер. URL: <https://surl.li/lmrdrv> (дата звернення 16.02.2026).
9. Петришин Ю. Скульптурні анотаційні дошки іменних вулиць Івано-Франківська. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 45. том 2. 2021. С 20-25. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/45-2-3>
10. Софілканич В. У Науково-технічній бібліотеці відкрили виставку Данила Книшука «Відомі постаті України». Національний університет Львівська політехніка. URL: <https://surl.li/pffqqa> (дата звернення 16.02.2026).
11. Художники Івано-Франківщини. Альбом. Автор упоряд. Б.Губаль. Журнал «Образотворче мистецтво». Київ. 2002. 256 с.
12. Sculptural symposium of art curator Natalya Suholit. Київ. Софія-А. 2020. 49 с.

REFERENCES

1. Vasyl Yakovych Dutka: khudozhnyk z sertsem Hutsulshchyny. (2026) [Vasyl Yakovych Dutka: an artist with the heart of Hutsul region]. Rehionalnyi informatsiyniy portal Ternopilshchyna. URL: <https://surl.li/kpxryi> (data zvernennia: 16.02.2026). [in Ukrainian].
2. Hladkyi B. (2004) Halereia portretiv. [Gallery of portraits]. Buklet. 10. [in Ukrainian].
3. Dundiak I. (2012) Skulptura Ivano-Frankivska poch. KhKhI st. u konteksti rozvytku suchasnoi monumentalnoi relihiinoi skulptury. [Sculpture of Ivano-Frankivsk beginning. 21st century in the context of the development of modern monumental religious sculpture]. Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Mystetstvoznavstvo, Ivano-Frankivsk, 24-25. 8-12. [in Ukrainian].
4. Danylo Knyshuk stvoryv skulpturnyi portret Stepana Pushyka. [Danylo Knyshuk created a sculptural portrait of Stepan Pushyk]. Kurs. URL: <https://surl.li/uynfgn> (data zvernennia: 16.02.2026). [in Ukrainian].
5. Do 600-littia v Obertyni vidkryly pamiatnyk Shevchenku ta Nebesni sotni. Blits. [A monument to Shevchenko and the Heavenly Hundred was unveiled in Obertyn for the 600th anniversary]. Blits. info. URL: <https://surl.li/nlejdd> (data zvernennia: 16.02.2026). [in Ukrainian].
6. Kindrachuk V. (2025) Sakralna skulptura Ihoria Semaka v kulturnomu prostori Prykarpattia. [Sacred sculpture of Ihor Semak in the cultural space of Prykarpattia]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. 87. 1. 207-213. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/87-1-29> [in Ukrainian].
7. Kovalyshena Yu. (2023) «Ladyzhynskiy hai-2023»: yaki fihury predstavliat uchasyky mizhnarodnoho festyvaliu skulptury na Vinnychchyni. [«Ladyzhynsky grove-2023»: what figures will be presented by the participants of the international sculpture festival in Vinnytsia]. Suspilne Vinnytsia. URL: <https://surl.li/vodbbw> (data zvernennia: 16.02.2026). [in Ukrainian].
8. Lelyk S. (2024) «Edelweiss» maie chym pyshatysia. Muzei 10 OHShB rozkazhe pro zdotuky, tsinnosti ta pam'iat. [«Edelweiss» has something to be proud of. The 10th OSHB Museum will tell about achievements, values and memory]. Reporter. URL: <https://surl.li/lmrdrv> (data zvernennia: 16.02.2026). [in Ukrainian].
9. Petyshyn Yu. (2021) Skulpturni anotatsiini doshky imennykh vulyts Ivano-Frankivska. [Sculptural annotation boards of named streets of Ivano-Frankivsk]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. 45. 2. 20-25. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/45-2-3> [in Ukrainian].
10. Sofilkanych V. (2022) Naukovo-tekhnichnii bibliotetsi vidkryly vystavku Danyla Knyshuka «Vidomi postati Ukrainy» [Danylo Knyshuk's exhibition «Famous figures of Ukraine» was opened in the Scientific and Technical Library]. Natsionalnyi universytet Lvivska politekhnika. URL: <https://surl.li/pffqqa> (data zvernennia: 16.02.2026). [in Ukrainian].
11. Khudozhnyky Ivano-Frankivshchyny. [Artists of Ivano-Frankivsk region]. Albom. Avtor uporiad. B.Hubal. Zhurnal «Obrazotvorche mystetstvo», Kyiv, 256. [in Ukrainian].
12. Sculptural symposium of art curator Natalya Suholit. Kyiv, Sofia-A. 49.

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.03.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.04.2026

Стаття поширюється на умовах
 ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

